

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esztörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BÉTEGH PÁL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A politikai helyzetről.

— Fővárosi tudósítónktól. —

A katonai javaslatok alapos kátyuba jutottak. Valósággal „kátrányba léptek” a mungókkal együtt. Sem előre, sem hátra. Egy vakkantás sincs belőlük a képviselőházban. De azért a munkapárt munkálkodik. Legjobban szeretett foglalkozását: a szavazás sportját gyakorolja; hol igen-nel, hol nem-mel tipl.

Ha nem volna oly megrendítően szomorú a harc alapját képező téma, az egész nemzetet kizsarolással, elnyeléssel fenyegető katonai javaslat, talán még nevelésnek is lehetne tekinteni azt a kutyaszoritás állapotot, melyben a mungók — bár kifele hivalkodó bátorságot színlelve — féltelmesen szoronganak. Így azonban csak szánja és lesajnálja minden jó hazafi ökelméket, hogy magyar ember lükre a nemzet érdekeit idegen országnak akarják feltétlenül kiszolgáltatni.

Az ellenzéki tábor egyre növekedik. A nép, az ország hangulata határozottan a függetlenségi pártok részén van. De hát a nyári dologidő sok helyen lekötötte az embereket annyira, hogy még ujságot is alig vehetnek a kezükbe.

Ezt a szorgos dologidőt akarták kihasználni Khuen-Héderváryék a nemzet letérésére, de beletörtek és már is beletörött a bicskájok.

Az egyemberként tömörült ellenzék olyan horgot dobott a katonai terhek özönvizében lubickoló falánk mungók elé, a melyre most már kormányostól együtt felakadtak. Hiába vickádoznak, mert az egyesült erővel a nemzet legszentebb jogaiért küzdő hazafias ellenzék, akár ítélet rapig is kibírja a harcot. És nem tud annyi kormányt küldeni Bécs a magyar parlamentbe, a mennyit az ellenzék a most már nyíltan bejelentett technikai ellenállásával megbuktatni ne bírja.

Hiszen ehhez egyéb nem szükséges, mint az, hogy az ellenzéki képviselők naponta négyen vagy öten szabadságot, avagy egyebet kérjenek és egyúttal kívánják a névszerinti szavazás elrendelését. Ha így sorra járt az összes ellenzéki képviselőkön a szabadság-kérés, akkor újra kezdek egészen a végtelenségig. Ez a módszer pedig alkotmányos, törvényes védelem a mindenkor osztrákpártoló, magyart pusztító kormányok tulkapásai, fenhéjázó „Néma megvetés”-ei ellen. Olyan biztosan ölszer, melyet a kényszerűség parancsolta heílyzet teremtett és többször kiváló sikerrel kipróbált.

Hiába próbál farizeusi jó arcokat csinálni hozzá a kormányelnök. Hiába mosolyog. A fanyar, keserű izt eltüntetni nem lehet. Feltétlenül buknia kell neki és mungó hadának. S miután ez annyira holt bizonyos, hogy még a fiatfalvi bakter is világosan látja, teljesen fölösleges minden további kísérle-

tezés, szalmaszálhoz való kapkodás. Nem segít rajtok már semmi orvosság épen úgy, mint a halálra vált emberen.

Tünjenek el tehát minél előbb a balfenéken, ha azt akarják, hogy megmentsék, ami még talán menthető...

Arra ne számítsanak, hogy a dohánydrágító, milliárdos katonai terhekkel fenyegető, sokszoros véráldozatot kívánó muszkapárti kormány az ország népe előtt kedves talán lenni még a Dárius kincseivel is. Ez hiú reménykedés volna.

Ne higyjék, hogy a választási pálinkagöz és szétosztott milliók örökre tartanak. Elpárolgott, elfogyott mind a kettő.

Csupán némely főispán erőszakoskodása maradt meg, aki azt hitte, hogy no most enyim az egész vármegye és kutyástól, macskástól együtt ujjaim köré csavarom, az ellenkező véleményűeket pedig embertelen kegyetlenséggel kiirtom...

És most az ilyen fenegyerekek fogvacogva pislognak a mindenható ellenzék felé. Fájdalmas szívvél és még fájóbb zsebbel lesik a pillanatot, mikor a mungó-kormányval együtt a zsiros falatokról le kell mondani.

Az ilyen önmaguk sorsáért szomorkodó alakok, kik csak a hatalmi gögőt, besugást, ártatlan családok embereit üldözését, de nem a közjóra való törekvést, mindenkinek hasznos cselekvést tartják szemelőtt, jó is ha minél előbb a császári zsoldba vonulnak. Utálatos szerepük minél előbb véget ér, a közérdekre annál jobb. Menjenek, csak menjenek! Visszajövetelüket igaz szívből — a szomorú tapasztalatok után — úgy sem kívánja senki sem...

*

Az ellenzék egy kis pihenőt adott a szavazó-mungóknak. A vitarendező bizottság — annak megállapítása mellett, hogy a többség makacsul megmaradt azon állásponton, mely egyenesen ellenkezik a parlamenti illendőséggel — szombatra szakított eddigi taktikájával és megengedte a katonai javaslatok napirendszerű tárgyalását. De az irányt, módot és terjedelmet továbbra is az adott viszonyok szerint fogja meghatározni.

Andrássy Gyula gróf ugyanis hivei utján azt a kérést intézte az ellenzéki vitarendezéshez, hogy beszédét szombaton elmondhassa. Justh Gyula ezt tudomásul vette és Andrássynak megizente, hogy ohajtását teljesíteni fogják.

*

Désy Zoltán volt pénzügyminiszteri államtitkár, a Kossuth-párt egyik alelnöke súlyos feltételű párbajt vívott Dr Pályi Ede kormánypárti lapszerkesztővel, aki súlyos támadást intézett lapjában ellene Désy sebesülése nem veszedelmes. A felek kibékültek. Désynek egyik segéde Kállay Tamás jelenleg munkapárti képviselő volt.

*

Tisza István gróf elment hazulról. Ennek tulajdonítják, hogy a százas munkapárti turnus sincs együtt. Hiányzik az ellenőrzés,

melyre — úgy látszik — a mungóknál nagy szükség van. A házszabályok körül táncolnak, de az elnökség a Perczel féle zsebkendő-politikára nem hajlandó. Ezt megtudva Tisza: csomagolt és elutazott. Reméljük, hogy rövidesen a kormány is: csomagol és megy!..

Az emberek okosodnak.

Montreal kanadai város tanácsa épp oly eredeti, mint hasznos módját eszelte ki annak, hogy György király koronázásának napját megünnepelje. Elhatározta ugyanis, hogy abból az összegből, amelyet ilyen alkalmakkor kivilágításra és tűzijátékra szoktak elkölteni, több beltőt nyit, melyekben a város szegényeit rendszeresen ingyen tejjel látják el. Montrealban a szegények eddig, mint annyi nagy városban, nem igen kaphattak jó tejet gyermekeik részére. A városi tanács meg van győződve, hogy ez az alapítvány sokkal szebb és maradandóbb ünneplése a király koronázásának, mintha a város rendes világítását este cifra lángokkal egészítik ki és egy pár száz rakéta elpuffogatnak.

Hát ez nem okos dolog? Bizony nagyon is életre való eszme és pedig olyan, amelyet elsősorban nálunk kellene követni s már a legközelebbi alkalommal megvalósítani — a világitások helyett...

De mi még tovább fűzzük a kanadai város tanácsának derék példáját.

Ugy-e, hogy Udvarhelyvármegyének szegényei, nyomorultjai számára menedékháza; apátlan, anyátlan árvái részére árvaháza maig sincs? Pedig ezek létesítése az emberbaráti könyörületesség elsőrendű kötelességei lennének.

Ugy-e, hogy egy-egy temetési menetnél külön kocsit szállítja a koszorúk óriási tömegét és azután kiméltlenül bedobálják, eltemetik, az enyészetnek átadják a kegyeletnek e drágán megfizetett, de oly rövidke időig emlékeztető jeleit? Temetés után semmi nyoma, semmi emlékeztetője nem marad szeretteink iránt viseltető rokonszenvünknek. A drága koszorúk megsemmisülnek és még csak nemzetgazdasági tekintetben sincs előnyére hazánkknak, mert nagy része osztrák ipar, Ausztria terméke.

Mennyivel szebb, hazafiasabb, kegyeletesebb és emberbaráti tekintetből is humánusabb volna, ha azt az összeget, legyen az bármily kevés, jótékony célra fordítanók...

Itt vannak a lapok szerkesztőségei, ott vannak a hatóságok fejei. Bármelyik készséggel áll a nagyközönség ezirányu nemes törekvéseinek szolgálatába.

Mi részünkről, a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége nevében ezennel kijelentjük, hogy mindazon kegyeletes adományokat, melyeket bármely adott esetben „koszorúmegváltás” vagy más címen hozzánk juttatnak, akár a létesítendő vármegyei szegényház, akár a létrehozandó árvaház céljaira elfogadjuk és azokat esetről-esetre a „Székely-Udvarhely” legközelebbi számában nyilvánosan nyugtázva, Udvarhelyvármegye mindenkori alispánjának alapként való kezelés céljából átszolgáltatjuk.

Csak a kezdet nehéz, a folytatás önként következik és ha minden egyes koszorú árát ez emberbaráti célok megvalósítására adjuk, néhány év múlva Udvarhelyvármegye is büszkén mutathat a könyörület, az érző nemes szívek legszebb ékességeire: a vármegyei szegény- és árvaházra. Adja Isten minél előbb!

ARGUS.

Régi levelekből.

I.

E cím alatt közöltem volt a múlt évben néhány etedi gazdának a leveles ládájában talált, egyszerű székely gazda által írott szerződésekből és tábla bírák által szerkesztett jegyzőkönyvekből holmi apróságokat. Most a bécsi es. k. udvari kamara levéltárában kutatva, közérdekű fontos iratokból szándékoztam szerkesztő ur engedelméből időnkint olyan adatokat bemutatni székely atyámfiai-nak, a melyekből némileg betekintheznek a multak eseményeibe. Mert hiszen a jelen sanyaru politikai viszonyok között szükségesnek látom a multakat borító fátylat föl lebenteni, hadd láthassa a jelenkor fiatalága, minő viszonyok között éltek ősei, de önszántukból jogukat soha föl nem adták. Küzdöttek, s küzdelmeik árán lehetünk még ott is, ahol vagyunk. Küzdelmeik nélkül, a helyzetbe való egyszerű belenyugvással őseink nyomát rég befújta volna a hó. Talán még híre se lenne ma a székelynek. Őrüljanak rajta, akik gondolkodni tudnak és nemcsak önmagukért akarnak élni.

Legelsőben is Napragy Demeter Erdélybe kinevezett püspöknek II. Rudolf Prágában székely császárhoz írott memorialejából mutatok be egy keveset. (Az eredetije. Siebenb. fasc. 1 1602.) — 1602 január havában írta ezt az állását soha elnem foglaltatott oláh eredetű püspök kegyelmes császárnak ékes latin nyelven, azon időben, mikor már azt vélték a hatalom emberei, hogy egyetlen tollvonással elörülhetik a magyar nemzet jogait és a már sokak által elfogadott protestans hitet.

A nemzet nyakára küldött püspök memorialeje első részében ismerteti Erdélyt, mondván, hogy három nemzetiség szerint oszlik el Erdély: (Dividitur tota Transsylvania in tres nationes.) Szászok, székelyek és magyarok. A szászoknak 7 kiváló szabad városka van u. m. Szeben, Brassó, Beszterce, Segesvár, Medgyes, Szászsebes, Kolozsvár, 7 székük u. m. Szászvárosi szék, melyben 12 falujuk van, Szászsebes szék 8 vagy 10 faluval; Segesvárszék 16 faluval, Sinkszék 22 faluval; Szerdahelyszék 10 faluval; Oltha szék (talán a későbbi Nagyselyk) 12 faluval; Köhalomszék 15 faluval; de ezen szászok között igen sok nemesi kastély és udvar található, a melyek nem állanak a szászok főhatósága alatt.

A szászok együttesen évente a fejedelmi kincstárba bizonyos taxát fizetnek, mely összeg néha 40 ezer, máskor 60000 tallér, aszerint, a mint kevesebb, vagy több kellett az ország szükségleteire.

Van ezen kívül 8 káptalanjuk, a mit ők universitásnak neveznek u. m. a besztercei 25 faluval; a régeni 28 faluval; a barcai 14 faluval és Brassóval; a kedői 46 faluval; a kétsinkői, vagyis a kétszéki; a medgyesi 36 faluval; a szebeni kapitulum 18 faluval.

Mindezeknek a tizede (decima) hajdan az erdélyi püspöké volt; maguk a szász egyházak bérelték ki a fejedelemtől és az urbéri kimutatás a bérlőknél van s neki, az az kinevezett Napragy püspöknek, semmit sem adnak. Tudnunk kell ugyanis, hogy a protestans vallás terjedése alkalmával maga a fejedelem is protestans lett. Beszűntette a fehérvári püspökséget, s így a szászoknak, mint szintén protestánsoknak a dézmáját a kincstár részére foglalta le, s bizony nem kaphatott abból a csak címzetesnek maradt Nagragy püspök uram egy fillért is.

Békés időben, ha a fejedelem ügyeik intézése végett a szászokhoz megyen, tartoznak egész udvarával együtt őt ellátni, de szoktak főleg télen a fejérmegyei ügyek elintézése végett az udvari emberek is a szászokhoz menni, hol néhány hónapig díjtalanul tartoznak ezeket is ellátni közösen a donatáriusok kivételével (t. i. ezek nem járulnak

a közös költségekhez). Amikor pedig a fejedelem otthon ül, vágó marhákat, bort, zabot tartoznak neki adni és ennek díja levonatik a tizedek bérösszegéből.

Amikor pedig a fejérmegyei főhatóság értesíti őket, tartoznak a fejedelem használatára a szükséges számú lovat és székeret kiállítani annyiszor, a hányiszor csak erre szükség van.

Minden város és szék bizonyos ünnepen évente díszes aranyos helyet tartozik ajánlani adni a fejedelemnek. Háborus idők alkalmával pedig mindenféle hárci eszközökkel felszerelve tartoznak a káptalanok a papok vezetésére alatt súlyos büntetés terhe alatt készen állani (a harcra).

Ezen fölül minden város és szék a fegyvertárba lévő fegyverekkel felszerelve tartozik bizonyos számú harcost kiállítani nem csak a várak védelmére, hanem a fejedelem sergéből is küldeni.

Erdélynek és a fejedelemnek virága, hasznos nemzete ez a szász faj. A dézma taxák bérletéből és más mellékekekből a fejedelem évente 100.000 tallér jövedelmet kap utánuk.

Valamennyien lutheránus vallásuk, s ehez nagyon ragaszkodnak. Nem tanácsos azért ezen zavaros időkben őket háborgatni szokásaikban, hanem főleg a fik a felséges császár hűségében állhatatosak a maguk rendjén hagyni. Adni fog az Isten majd kedvező alkalmat arra, ha a törököket legyőzzük és a szomszédos tartományokat békére szorítottuk, hogy ő felsége kedvező ményei valósuljanak, öröksége és vallása győzelmre juthasson.

Ime a császár bizalmas emberének tanácsa az ő urához az, hogy csak lassan-lassan. Nincsen ideje még a szászokat visszakényszeríteni a kath. vallásra. Majd csak később, kedvezőbb időben. Most elégedjék meg azon anyagi nyereséggel, a mit kaphat tőlük hadsereg gyarapításra és az udvartartás költségeire. Mert hiszen a mivel addig járultak a fejedelemhez, ezután a császáré leendő az. A mit pedig a tizedből kapott a fejedelmi kincstár, az a püspöké lévén, bár nincsen kifejezve világosan, de érthető, hogy ennek a hajdani mód szerint újból a püspök kell, hogy élvezője legyen.

Más hangon szól a jelenítés a székelyekről, midőn azt mondja, hogy: a seithák maradványa ez a nyers és durva nép; hajdan valamennyien szabadok és nemesek voltak még a barompásztorok is. Gyakori lázásaik miatt, a mire nagyon hajlandók, minden szabadságaik és intézményeiktől meglettek fosztva, egy rendbe osztva, örökös szolgaságra vetve a nemesek és a fejedelem hatalma alatt.

Ők ugyan is 7 székre vannak osztva: Sepső, Orbai, Kézdi, Csiki, Gyergyói, Marosszéki és Aranyosszékiekre (udvarhelyszéket kifeledele úgy látszik a nagyérdemű püspök ur). Nekik is számos falvaik vannak. A meddig szabadok voltak a fejedelemnek semmiféle adót nem fizettek és semmiféle jobbagyi szolgálatot nem tettek. Háborus időben teljes fegyverzetben valamennyien hadra keltek és saját költségükön siettek a fejedelem táborába, hol 15 napig minden költség nélkül maradtak. Ekkor vagy hazamentek, vagy a fejedelem látta el őket a szükségesekkel.

Gagyí Samu

— **Kényszervágásból származó hus.** Fölmerült eset alkalmából elvi határozatban mondotta ki a földművelésügyi miniszter, hogy a kényszervágásból származó husnak más közegben való átvitele tilos.

— **A kistőzsdék csökkentése.** A dohány és szivargyártmányok árának emelésével kapcsolatosan a pénzügyminiszter utasította a pénzügyigazgatóságokat, hogy ezentul csak akkor adjanak tőzsdényitáshoz engedélyt, ha akár a közönség, akár pedig a kincstár érdeke kívánja ezt.

A korombíró — és a meszelés.

Mi köze a korombírónak a meszeléshez? — kérdik tán némelyek Csak annyi, hogy a járványos száj- és körömfájás idejében a hatóság elrendelte a pajták (ólak) kimeszelését, kitisztítását, mert igen sok ol oly ronda, piszkos, egészségtelen és célszerűtlen, amiért nem ártana minden községben egy tisztaság-bírói állást szervezni, mint régentén volt a a korombírói állás.

Nevezetes és felel etes ember volt ám a korombíró, valóságos réme a rest és feledékeny asszonyoknak. Miért? Mert minden héten egyszer a korombíró nyírágseprűvel kezében rendre járta a község minden egyes lakóházát és felülvizsgálta a koromseprést. Amelyik asszonynak kormos volt a kürtője, 20 fillér büntetést kellett fizetni azonnai; ha nem akar', a korombíró jogában állott lekapni a házi asszony főrevaló keszkenőjét zálogul, ami a községi bírópál helyezett el, s itt volt letéve az illető keszkenője, amíg kiváltotta.

Nem is volt ennél egy asszonnyra megszégyenítőbb semmi, mint mikor a hír végig járta a községet, hogy a korombíró ennek s ennek zálogba vitte keszkenőjét. Bezzeg máskor tiszta volt a kürtője, mert a régi jó időben híre se volt a kéménynek, vagy plané a méltóságos kéményseprőnek.

Ime a községek régentén így kívánták elejét venni a tűzkárnak. Vajha belátnák az emberek, hogy a száj- és körömfájás is egy nagyon káros baj, amiből sok hátrány származik az ország minden egyes lakójára. Nagyon helyén való lenne, ha az állatok lakása (ólak) tisztán tartására és azok okszerű táplálására nagyobb gond fordítatnék.

Szokásban van az állattenyésztőknél, hogy a legelőre járó állatokat akkor itatják este, mikor a kapun lépnek be. Ez nem helyes egyfelől azért, mert az állat fel lévén melegedve, betegséget kap; másfelől azért, mert minden állat siet az etetőhelyre, jászolyra s feledi az ivást, még ha szomjas is. Itassunk mindig akkor, ha az állat a vacsoráját elfogyasztotta. Két marhám lévén, éjjelre is a vizet előttük hagyom. Ily módon a szájuk öblögethetik és nem főfel a szomjuságtól.

Nálam száj- és körömfájás 15 évi gazdálkodásom alatt nem volt, pedig az állatorvos még be is oltotta az állataimat. Épen azért, ha e betegség fellépik a községünkben, ne idegenkedjünk a hatóság rendeleteitől és a beoltástól, mert így a járvány hamarabb megszűnik és nem leszünk kitéve annak, hogy a jó legelő kárba vesszen és a téli takarmányt megetessük nyáron, mint a mult évben igen sok községben történt az engedetlenség miatt.

Kedves gazdatársaim! Szerzett tapasztalatainkat egymással közöljük írásban is, hogy okuljunk és a csapásokat elkerülhessük. Adja Isten, hogy így legyen!

KOZMA MIKLÓS.

Szíves készséggel közöltük Kozma Miklós fiatalvi tanító, méhészegyleti alelnök fennebbi, a népeletet közvetlenül érdeklő cikkelyét. Reméljük, hogy illetékes körökben hatással lesz. Együttal kijelentjük, hogy a „Székely-Udvarhely“ olvasóinak bármely irányu kérdéseire a lehető kimerítő válasszal szolgálunk. Készséggel fogadjuk a fennebbihez hasonló dolgokról szerzett, gyakorlati tapasztalatból eredő bármely kérdés ismeretetését, leírását, avagy csak egy levelező-lapon való tudatását is. Szerk.

— **Kossuth Lajos iratai.** Most jelent meg Kossuth Lajos iratainak tizenharmadik kötete, mely a nagy államférfiu 1843-tól 1848-ig megjelent hírlapi cikkelyeit foglalja magában. A könyvet az Athenaeum adta ki, ára füzve tíz korona, kötve tizenkét korona. Megrendelhető a Székely-Udvarhely könyvkiadóhivatalában is.

HIREK.

— **Régi levelekből.** E cím alatt igen érdekes, történelmi adatokat felölelő cikksorozatot kezdettünk meg a „Székely-Udvarhely” mai számában. Gagyi Samu nyug. tanár tollából, aki nem régen a bécsi kamarai levéltárból gyűjtötte adatait, hol kedve szerint kutatott. A katonai levéltárban már leginkább csak az ügydarabok jegyzékeit mutatják meg az 1500-as történelmi időkben is. Mert hát ott van mit titkolni. Sok aktát elrejtettek volt, hogy a törökkel való béke alkalmából felmerült gyalázatosságok örökre titokban maradjanak. Ott tehát keveset tudhat meg a kutató. Annál könnyebb volt a „K. K. Hof Kammer Archiv”-ban a kutatás. Innen közöljük a mai számunkban megkezdett cikksorozatot is, mely világos képét tárja elénk az osztrák uralomnak fajunk beolvadására, önállóságunk letörésére irányított törekvéséről. Sajnos, e törekvésnek bécsi vígégei, líferánsai, mindig akadtak Magyarországon épen úgy, mint napjainkban is vannak hitvány zsoldosok, hazaáruló bitangok, felkínálkozó gonosz'evők...

— **Városi orsz. képviselőválasztók névjegyzéke.** Székelyudvarhely város országgyűlési képviselő választójának 1912. évi egybeállított ideiglenes névjegyzéke ellen az érdekeltek által beadott felszólalásokra a központi választmány július 7-én tartott ülésében hozott határozata a város-ház nagytermében július 20-tól 30-ig közszemlére kitétetett s azt az érdeklődők a hivatalos órák alatt megtekinthetik. Azok, kiknek felszólalása vagy észrevétele felett a központi választmány határozatot hozott, július 20-ától 30-ig s azok pedig, kiknek a felszólalást elutasító határozat kézbesítve lett, a kézbesítést követő 10 nap alatt a kir. Kuriához intézett írásbeli felelőbeszéseiket a központi választmány elnökehez benyújthatják s ahhoz új bizonyítékok is mellékelhetők. Székelyudvarhely, 1911. évi július hó 18-án. Gotthárd János közp. vál. elnök.

— **Választók névjegyzéke.** Udvarhelyvármegye központi választmánya július 17-én ülést tartott, mely alkalommal elintézte az országgyűlési választók 1912. évi névjegyzéke ellen beérkezett felszólalásokat. Ezt a körülményt azzal a figyelmeztetéssel teszem közhirűvé, hogy a felszólalásokról hozott határozatokat a központi választmány a vármegyei főjegyző hivatalos helyiségében és a vármegye kiadóhivatalában július 20-ikától 30-ikáig közszemlére helyeztette, az érdekeltek ezeket a határozatokat a hivatalos órák alatt megtekinthetik, s azok ellen a közszemlére tétele befeljegyzésétől számított 10 nap alatt főlbebeszéssel élhetnek, melyet a kir. Kuriához címezve, a központi választmány elnökénél kell benyújtaniok. Udvarhelyvármegye központi választmányának Székelyudvarhelyen 1911. évi július hó 17-én tartott üléséből. Elnökh. Dr. Paál Árpád főjegyző.

— **Méhészeti előadás.** Folyó hó 20-án Székelymagyaroson nagy számu méhészközönség előtt Gál Imre székelyudvarhelyi áll. tanító, méhészegyesületi titkár sikerült előadást tartott a mézelő idény és méhlegelő kihasználásának módzatairól.

— **Halálozás.** Novák János székelyudvarhelyi polgártársunk, Novák János törvényszéki telekkönyvi átalakító édes atyja, életének 71-ik, boldog házasságának 48-ik évében csütörtökön meghalt. Temetése tegnap délután a ref. szertartás szerint, nagy részvét mellett történt meg és hült porait a róm. kath. temetőben helyezték örök nyugalomra. A törvényszéki tisztviselők élén: Császár Géza irodaigazgató fejezte ki részvétét a család körében és a temetésen is testületileg megjelentek.

— **Az augusztus hatodik hazafias ünnepe.** A „Székelyudvarhelyi Székely Dalegyelet” és a segesvári „Magyar Polgári Kör” augusztus hatodik hazafias ünnepére nagyban folynak az előkészületek. Városunk polgársága buzgóan szervezkedik, hogy az ünnepen való részvétele minél impozánsabb legyen. A dalárda által kibocsátott előjegyzési íveken mind többen jelenik meg megjelenésüket s lelkesedő készséggel róják le adományait a polgárság által leteendő koszorúkra. Eddigi értesülésünk szerint, mintegy háromszázan vannak, akik a fejedégyházi honvédsírhoz és a segesvári Petőfi-szoborhoz való elzarándoklásukat már bejelentették. A dalárda tagjaiból és a polgárság köréből szervezett rendezőség mindent megtesz, hogy a résztvevők mindegyike a kedvezményes utazáshoz való féljegyvet idejében megkapja, s hogy mindegyik résztvevő számára a Segesváron való ellátás is kellően biztosítva legyen. Szükséges azonban, hogy a résztvevni szándékozók is még augusztus elsejéig okvetlenül jelentkezzenek akár a dalárda tagjainál vagy bármelyik rendezőnél, akinél előjegyzési ív van. Vidékről levelező-lapon is lehet jelentkezni. Az indulás Székelyudvarhelyről augusztus 6-án reggel fél öt órakor történik a vasuti állomástól. Segesváron közönségünket az ottani „Magyar Polgári Kör” testületileg és ünnepélyesen fogadja. A fejedégyházi sírnál d. e. 9 órakor, a Petőfi-szobornál d. e. 11 órakor lesz az ünnepély. Mindkét helyen polgárságunkon kívül a Magyar Védőegyesület, a Petőfi-Társaság, az Egyetemi Kör a Segesvári Magyar Kör és még több más egyesület is koszorút helyez az emléklejre. Az évforduló jelentőségét méltó ünnepi beszédet Dr. Valentsik Ferenc, Székelyudvarhely város függetlenségi képviselője a Petőfi-szobornál fogja tartani. Este 8 órakor a segesvári Árosháza disztermében lesz táncal egybekötött műsoros estély, melyen alkalmi költeményen, zongorával kísért melodramán, monológon, páros daljátékon kívül dalárdánk három ének arabot énekel: a „Régi nótá”, „Fehér az én rózsám háza” című Lányi-féle műdalokat s a Verdi „Ernáni” c. operájából a „Banditák bordala” c. gyönyörű részletet. A Székelyudvarhelyről kirándulóknak részére ez estélyen való részvétel is lehetővé lesz téve, amennyiben a rendezőség olcsó és jó közös ebédre gondoskodik. Az ebéd délután 1 órakor a „Transylvania” szállóban lesz, személyenként 3 koronáért, melynek fejében leves, kétféle sült, tészta, fél liter bor és borvíz fog kijárni. Az estélyen való megjelenés is egyszerű ruhákban történik, s a legmagasabb belépő díj is csak két korona. A résztvevőket felsoroló falragaszokat különben a napokban fogják közzétenni. Addig is a dícséretes előkészületekből, s közönségünk buzgó érdeklődéséből méltó büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy a székely honvédsők és a székelyeket szerető világhírű költő emlékeztetést az idén is mi ünnepeljük meg a legszívesebben.

— **Köszönet.** Fogadják mindazok ez uton is hálás köszönetünket, akik felejthetetlen drága kis leányunk halála feletti mély bánatunkban részt venni s ez által fájdamunkon enyhíteni kegyesek voltak. Dávid Lajos és neje.

— **Városi rendes közgyűlés** lesz holnap (hétfőn) d. u. 8 órakor igen fontos tárgyakkal.

— **A korondi fürdőn** 1911. év július hó 16-án jótékonycéla zártkörű táncmulatság volt. Felülfizetek: Szentpéteri Gyula 1 K 60 f, Kádár Gyula, Kovács Lajos, Ince Kálmán 1—1K, Kádár Balázs, Izrael Jenő, Karácsonyi J., Jakab József, Simon György 60—60 fillért, Ferenczy Zsigmond postatiszt, Gencsy Ferenc 20—20 fillért. Bevétel a kiadást fedte. A felülfizetéseket hálásan köszöni a rendezőség.

— **Rácz Sándor fővárosi tanár fiuinternátusa** (Budapest legszebb és legegészségesebb részén a Dunaparton, a parlament mellett) fölvesz teljes ellátásra polgári, realba, gimnáziumban és kereskedelmibe járó tanulókat. Az intézet közvetlen közelében vannak az V. kerületi állami reáliskola és gimnázium, keresk. akadémia és felsőkereskedelmi, fővárosi polgári iskola. Az internátusban kiváló középiskolai és szaktanárok készítik elő a tanulókat lelkére. Francia, német és angol tanítás és beszélgetés, zene, torna. Magán tanulóknak külön kurzusok. Prospektust szívesen küld az intézet igazgatója: Rácz Sándor fővárosi felső keresk. isk. tanár, V. Személynök u. 7.

Méhészet.

Méhészeti kiállítás.

A folyó évi aug. 6—7-re városunkba kiűzött méhészeti kiállítás munkatata teljes erővel halad előre. Ez idők a vármegyéből 22, az ország területéről 17 kiállító jelentette be részvételt s a jelentkezések nap-nap után tömegesen érkeznek az egyesület titkári hivatalához úgy a kiállításra, mint a vándor-gyűlésre. A kiállításon mezt nagy mennyiségben lesz s elég jutányos áron juthat hozzá a vevő közönség. Mint értesültünk a kiállítás 2 csoportra fog oszlani. A teremben csemege és pergetett mezek, viaszok, műépek, eszközök, mézes-tészták, cukorkák, italok, kisebb kaptárak, méhészeti régiségek lesznek izléses csoportosítással láthatók, míg kiint a méhészet gyakorlati munkái: méhka-kötés, kaptárkészítés, műlépsajtolás és ragasztás, keret-szögzés, társzögzés lesznek bemutatva gyakorlatilag. A teremben ügyes székely fausi lányok festői viseletben állanak a csoportok mellett, kiint a gyakorlati munkákat kizárólag falusi székely emberek fogják végezni, kiket erre a célra már felkért az elnökség. A kiállítás — igen helyesen oktató jellegű lesz s mint ilyenén látni fogjuk Udvarhelyvármegye mézelő növényvilágát is virágcserepekben eredeti csoportosítással. Folyó hó 18-án tartott méhészeti értekezlet megalakította a bizottságokat is.

Elnökség, amint a meghívóban közölve lett: Br. Jósika Gábor, Lányi Imre, Dr. Balázs Ferenc és Gál Imre. Rendező bizottság: Derzi Samu, Janecsek József, Pillich Lajos, Ambrus András, Kozma Miklós, Sándor György, Gyarmathy Sándor, Blajer Balázs, Gál Imre, Lőrinczi Béla, Zárug Antal, Paál Lajos, Jaeger F. András, Paál Sándor, Gál Mihály, Márk Mihály, Rozsonday István, Szabó Márton, Fancsali Áron, Balázs János, József János, Kozma Demén, Oláh Károly, Konecsag Ignác, Németh Gyula, Iekészek. Antal János, László Dénes, Demeter Miklós, Benedek Ignác, Szász Béla, Elek György, Lőrincz András, Boros György taintókból áll.

Elszállásolási bizottságba beválasztottak Jancsó János elnökle alatt Lőrinczi Béla és Pál Lajos. Sajtóügyi bizottságba Varró Elek, Gál Imre, Demeter Miklós, Rozsonday István. A gyak. kiállítás bizottságába: Csiki Lőrincz, Ambrus András, Kauntz Albert. Az ünnepséget és kirándulást rendező bizottságba: Blajer Balázs, Derzi Samu, Paál Sándor, Gál Imre, Gál József, Pál Lajos. Bírálo bizottság: Dr. Mezei Ödön elnökle alatt Gál Imre. Gyarmathy Sándor és Ambrus András. A kiállítók díszes elismerő, dícsérő és díszleveleket nyerneik jutalmul. Közébedre szóló jelentkezéseket aug. 3-ig fogad el az elnökség.

FIGYELEM!

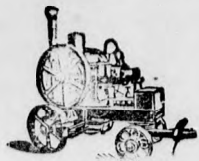
AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAR.
ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

CLIMAX

nyersolaj-motorok,
lokomobilok és ben-
zin-es-plógarnitúrák

Teljes gyári szavatosság!
Minden motor elküldés előtt hivatalos vizsgálatnak lesz alávetve.
Elsőrangú elismerő-nyilatkozatok! Kérjen díjtalan ajánlatot!
Bachrich és Társa
motorgyári fióktelepe Budapest,
Szabadság-tér 17. sz. (Tözsdep.)

Hirdetés

az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát Székely-Udvarhelyben.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borparlat. Ezése a legszigorúbb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás helyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van

306—1911 sz. hoz.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskola felügyelő-bizottsága, a tanulók elemezésére ezennel zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet a következő feltételek mellett.

1. A szakiskolánál: 45—50 tanuló elemezéssel látandó el (részletes etlap az igazgatói irodában megtekinthető)

2. Az ételek kiszolgáltatása 1911 évi szeptember hó 1-én kezdődik és tart 11 hónapig keresztül, vagyis július hó 31-ig

3. Az élemezési díjak (II. és III. fokú) bélyeges nyugta-ellenében, havi utólagos részletekben fizetendők ki.

4. A zárt ajánlatok lepecsételve és az intézet igazgatójához eljuttatva, legkésőbb *follyó évi július hó 31-én d. e. 10 óráig* nyújtandók be. Az írásbeli ajánlatban az élemezés ára fejenként és havonként számokkal és betűkkel pontosan beirandó és az ajánlattevő által aláírandó

A zárt ajánlatához 400 K (négy-száz korona) bantpenz kézzel, vagy ovadékképes értékpapírokban csatolandó, mely összeg az élemezés biztosítására, a szerződés aláírásakor 800 K (nyolcszáz koronára) lesz kiegészítendő.

5. A versenytárgyalás *1911 évi július hó 31-én d. e. 10 óráig* tartatik meg, az iskola igazgatói irodájában, mely alkalommal az élemezés három egymástutáni évre (vagyis 1914-ig) adatik ki és az e tárgyban szerződés nyomában meg is köttetik. A felügyelő-bizottság fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy a pályázók között, az ajánlattevők által meghatározandó árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

6. A főzéshez való helyiséget és takaréktűzhelyet az iskola élemezőnek rendelkezésére bocsátja. A főzéshez szükséges tüzelőt, valamint a szükséges konyhai felszerelést élemező saját költségén köteles beszerezni.

Székelyudvarhelyt, 1911. július hóban A felügyelő-bizottság.

Eladó piac-téri telek.

A Székelyudvarhelyi Polgári Önképző és Segélyező egyesület tulajdonát képező Kőereszt-téri Veszpremi, Szabó Ferencz Tamás-zovits és a Fülemlétele együttes üres telek tömböt örök áron eladja. A megvételre vonatkozó zárt ajánlatok Bartók István alelnök és Csillag József titkárhoz nyújtandók be ez év augusztus 1-ig

Kiküldési ár 30000 korona s így az ezen összegben aluli ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kiváló sajáttermés és vörös borok.

Kiadó lakás.

Székelyudvarhelyt, Bethlen-u. 49. sz. a három szobás, hálószoba, kerti és mellékhelyiségek kiadó értekezni lehet ugyanott.

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivételben bárhova a legpontosabban gyári áron szállítanak Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

ÉRTESESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szüükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utófa

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkesi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- S KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyú és minőségű irodai és irodai

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szepirású és rondirású minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozet-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárak. Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-érszőnyök okmány és irománytárcák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, ronditollak, üveg-tollak, tollszárak, díszitollszárak. Irónok, fekete, színe

ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, esavironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlázó kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bejegyzőfesték, tus, mezza, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hanggóló-sípok és orgonák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, otyyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notések), pénztár-tömbök (Block), dárcs és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zleszték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, dísztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek szönyegszögek, kapcsok stb